

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

331.2

Hely

Idő

"1921"

Személy

Helyszám

Szerző:

Cím: *A munkabérek katasztrófája*

Forrás:

Népszava

Bp.
(Hely)

1921.8.17
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

A munkabérek katasztrófája.

* *

Drágaság és munkanélküliség. — A magántisztviselők és a kereskedelmi alkalmazottak nyomora. — Átháríthatják-e a magánalkalmazottak a magas kenyéradrat a munkáltatókra?

Lapunk vasárnapi számában beszámoltunk a vasmunkások, az építőmunkások, a faipari, a nyomdaipari és a bőripari munkások helyzetéről. Szomorú beszámoló volt ez. A pusztulás szele csapott felénk a szakszervezeti vezetők nyilatkozataiból. Az ország legértékesebb, leghasznosabb rétegének, az ipari munkásság letiprott osztályának vergődése, kinos vonaglása remegett a fekete, nyomtatott betűk alatt. Meglátják-e ezt a vergődést azok, akiknek meg kellett volna már eddig is látniuk? Mind-egy?

Ha előfizetőt szerezhetsz a NÉPSZAVA-nak ma, ne halaszd holnapra.

Alább folytatjuk beszámolóinkat. A ruházati iparban, a könyvkötő- és papírföldolgozó iparban, a husiparban dolgozó munkások és a magántisztviselők és a kereskedelmi alkalmazottak helyzetét ismertetjük.

A ruházati iparban dolgozók helyzetéről

a következőket mondotta a szabómunkások és munkásnők szakegyesületének vezetője:

A szabóiparban a nyári holtidény keresetnélküliségét szenvedik a munkások az általános pangás hátrányai mellett. A köztudat szerinti „magas munkabérek” előnyeit az újabb drágulás mellett, természetesen fokozott mértékben érzik ebben az állapotban a munkások, amikor részben semmit sem, részben pedig minimális összegeket keresnek. Az olesósági hullám

következtében lendületet vett bérleszállítási törekvések — legalább egyelőre — csöndes óhajtottá halkultak és ugylátszik létjogosultságukat már a munkáltatók is kétségbe vonják. Végeredményben az őszi munkaidény mikénti alakulása fogja ezt a kérdést eldönteni. A szabómunkások természetesen el vannak határozva, hogy az újból növekedő drágasággal szemben a munkabérek tekintetében megvédelmezi érdekeiket. Az idényszerű kereseti lehetőségek amugy is nagyon kétes értékűvé teszik a meglévő béreket. A legutóbbi időben a vásári konfekció munkások részesültek mintegy 10%-nyi bérjavításban a darabszámos bértarifa megállapításánál. A nőikalapkészítő munkásnők — akiknek aránylag legkisebb a munkabéruk — bérjavítási kérelemmel szándékoznak fordulni a munkáltatóikhoz, a közeljövőben megszűnő béregyezményük megújítása alkalmából.

A könyvkötő- és papírföldolgozó iparban

— mondotta a szakszervezet vezetője — a konjunkturák hosszú ideje már egyre kedvezőtlenebbül alakulnak. Az általános depresszió folytán a könyvpiac is teljesen holtpontra jutott. A legnagyobb a pangás a nyomda- és könyvkötő iparban. Irodalmi művek, tudományos, szépirodalmi és egyéb kiadványok ma alig jelennek meg. De nem készülnek a szükségletet képező iskolakönyvek és egyéb dolgok sem. A minden téren uralkodó bizonytalan állapotok folytán a vállalkozási kedv a minimumra redukálódott. A rokonszámok között egyedül a doboziparban van még konjunktúra. A hosszantartó válság folytán

a munkanélküliség egyre tart s a kereseti lehetőség és munkaalkalom a minimumra redukálódott. A pangás folytán a szakmunkások százai és százai elszéledtek és kivándoroltak. Az amugy is nehéz életviszonyok között a szakma munkásságát súlyosan érinti a drágaság újabb lavínája. Az élelmiszerárak rohamos emelkedése rendkívüli nyugtalanságot és elkeseredést kelt a munkásság körében. Immár egyre erőteljesebben sürgetik a bérek följavítását célzó akció megindítását. A jelenlegi bérek oly silányak, hogy ezek mellett a munkásság az olesósági hullámok „legderűsebb” idejében is nélkülözni volt kénytelen, most pedig valósággal koplal. A szakmunkások átlagos bére heti 760 korona, a munkásnőké pedig 460 korona. Főlősleges bizonyítani, hogy ebből a keresetből ma megélni képtelenség. A munkások elszörnyűködve gondolnak a közeledő tére. Ha a kormány sürgősen és erélyesen nem intézkedik és nem törli le az élelmiszeruzsorát, úgy a bérmozgalmak lavínája fog megindulni. Hogy ily viszonyok között azután az ipari konjunkturák sem javulhatnak meg, az nyilvánvaló.

A husipari munkások

bérvizonyaival foglalkozik a Husipari Munkások Lapja legutóbbi számának vezetőhelyén. És miután megállapítja, hogy az élelmiszerek és egyéb szükségleti cikkek árai rapid módon emelkedtek, szembeállítja az általános drágulással a husipari munkások keresetét, amely heti 600 koronánál kezdődik és legföljebb heti 900 korona, noha csupán élelmiszerekre egy öttagu munkáscsalád kiadása augusztus 4-én 831 koronánál több volt. Márpedig augusztus elejétől újabb iramot vett a drágulás. A cikk így végződik:

„Szakszervezetünk nevelésének a hatása alatt a husipari munkások becsületesen és lelkiismeretesen teljesítik munkahelyükön kötelességüket. Végeredményében azonban a husipari munkást sem lehet örökös koplalásra kényszeríteni és ha azt akarják munkáltatóink, hogy a

husipri munkások továbbra is lelkiismeretes munkások legyenek, azok maradjanak, akkor foglalkozniok kell a drágaságadta helyzettel és módot kell nyújtaniok ahhoz, hogy a husipari munkások keresetükből, fizetésükből meg tudjanak élni. Jó munkást, lelkiismeretes kötelességteljesítést csak az a munkáltató várhat, aki módot nyújt a munkásnak ilyennek a teljesítéséhez. Ne várjanak a munkáltatók addig az ideig, amikor a munkás már nem a fejével, hanem a gyomrával gondolkodik, mert a gyomor az nem valami jó tanácsadó. Ezt pedig tudni kell a munkáltatóknak is."

A textil munkások

gazdasági helyzetéről a szakszervezet vezetőse a következőket mondotta:

A textiliparban a munkanélküliség az utóbbi időben esökkent. Egyébként is a munkanélküliség a textiliparban volt a legkevésbé nyomasztó. Még javulni is fog a helyzet, mert most szerelnek föl néhány gyárat, amelyekben nemsokára megindul a munka. A dolgozó munkások helyzete azonban semmivel sem jobb, mint a többi ipari szakmában. A textiliparban a munka sokfélesége a munkabérek sokféleségét is jelenti. Ebben az iparban dolgozók 80%-a nő, akiknek munkabéreit egészen jogosulatlanul a munkáltatók mindig alacsonyabbra taksálják. A női munkabérek heti átlaga 200—500 korona között váltakozik, a férfiaké 600 korona átlagban. Nyilvánvaló, hogy ebből a keresetből a munkások megélni nem tudnak, hiszen legutóbb újból horribilis mértékben emelkedett az élelmiszerek ára. Pedig a munkások nagy részére a családeltartás súlyos gondja nehezedik és nem csupán keresetpótló immár az ő fizetésük, mint valaha volt. A háború sok asszonyt tett özvegyvé, akik bekényszerültek a gyárba és a gyári munka keserves keresetéből kell eltartaniok sokszor nagyszámu családjukat. A textilgyárak is a bérdíktatura álláspontján állanak és tetszésüktől függ a munkabérek nagysága. A munkások között nagy a nyugtalanság a drágulás miatt és várják vagy a munkabérek megjavulását, vagy a drágaság esökkenését.

A magántisztviselők

helyzetéről így számol be a magántisztviselők szövetségének vezetősége:

Az életviszonyok súlyos leromlása, ugyszintén a mérhetetlen nyomor, amely a magántisztviselők egyre növekvő táborának osztályrésze, az utóbbi hónapokban is erősebbé vált. A fizetések — ez általánosságban mondható —

semmivel sem javultak, ellenben az elsőrendű közszükségleti cikkek ára — másra még a „jó-fizetésű” magántisztviselő sem gondolhat — ismét rekordot ért el. Az életviszonyok újabb súlyos leromlásához nagyban hozzájárult az állam, amely a magántisztviselők háztartását a tömeges fogyasztási adókon kívül a horribilis IV. osztályú kereseti és iövedelmi adóval terhelte meg. A főváros a házbér, a gáz és a villany árának fölemelésével követte a jó példát. Hogy mit jelentenek ezek a terhek azokra, akiknek életszínvonala már előttük is a békebeli szerény standardnak az egynegyed-egyötödére szállott le, azt minden gondolkodó ember elképzelheti. Ezeket a bajokat, amelyek az állásban lévő magántisztviselőket sújtják, betetézte az a rendelet, amely a magántisztviselőket kizárta a hatósági kenyérellátásra szoruló soraiból. Mi ez ellen a rendelet ellen nagy szabásu akciót indítottunk, rámutattunk annak igazságtalan és méltánytalan voltára, rámutattunk a következményekre is, de meghallgatásra nem találtunk. Elutasítottak bennünket, azt mondva, hogy a magántisztviselők meg tudják fizetni a szabadforgalmi árakat, illetve átháríthatják a különbözetet a munkáltatóikra. A rendelet megjelenése óta a buza ára duplájára emelkedett, áthárításról pedig — akkor is megmondottuk — nem lehet szó a szakszervezeteknek mai megköötöttsége mellett. A közeledő tél, a kenyér megszerzésének, a tüzelőanyag beszerzésének és a már kifogyott ruhatár pótlásának gondjai töltik ma be az állásban levő magántisztviselő agyát.

Az állásnélküliség mivel sem esökkent s az állásnélküliek sorsa kétségbeesítő. Szervezetünkbe naponként jönnek föl állásnélküli kartársak, akik a leghibetlenebb szenvedéseken és nyomoron mennek keresztül.

Sürgős orvoslásra volna szükség, mert fogynak és pusztulunk. Az állásnélkülieknek az a része, amely szakképzettséggel vagy nyelvtudással rendelkezik, már elhagyta az országot vagy elhagyni szándékozik, akinek pedig ez sincs médiában, az itt a végső pusztulásnak néz elébe.

A Kereskedelmi alkalmazottak

viszonyairól ezekben számol be a szövetség vezetősége:

A kereskedelmi alkalmazottak helyzete a folyton fokozódó drágaság következtében szinte tarthatatlanná vált. Fokozza a helyzet tarthatatlanságát a kormány-nak az a mostoha intézkedése, amellyel a kereskedelmi alkalmazottakat kivette az ellátandók kategóriájából és a szabadforgalmi liszt beszerzésére utalta. Ezt az elhatározást nagyban befolyásolta a kormány körében uralkodó az a fölfogás, hogy a kereskedelmi alkalmazottak az így előálló kiadástoppletet át tudják hárítani munkáltatójukra. Hogy ez a fölfogás mennyire távol áll a való élettől, bizonyítja az a körülmény, hogy a kereskedők fizetésmelésről hallani sem akarnak. Eddig sem voltak olyan fizetések, amelyek lehetővé tették volna, hogy a kereskedelmi alkalmazottak is jóllakhassanak, most még kevésbé lesz lehetséges. A rövid ideig tartó olcsósági hullám átesapott e szakma munkásaira is, de csak abban az értelemben, hogy a főnökök jórésze iparkodott a régi alkalmazottaktól szabadulni és ezek helyébe fiatal, olcsóbb munkacrot alkalmazni. Ez az eljárás sokhelyütt oly rideg formában jelentkezik, hogy rendszerint valami „ürügyet” keresnek az azonnali elbocsátásra, így akarván szabadulni a fölmondás idejére is a drágább alkalmazottól és főképen a végkielégítés fizetésétől.

A munkakinálat sem mondható kielégítőnek. A kereskedelmi alkalmazottak ezrei vannak állás nélkül. A háború és az azt követő rendszertelen gazdasági helyzet folytán a munkanélküliek ezrei családjukkal együtt mindenből kifogyva, teljesen lerongyolva állnak itt a legnagyobb kétségbeesésben. Sokan, csak-hogy családjuk részére megteremtsék a betevő falatot, más munkát vállaltak. Nagyon sok jó szakmabeli segéd elment üzleti szolgának más szakmába és vállaltak egyéb fizikai munkát, hogy családjuk eltartásáról gondoskodhassanak.

A Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetsége minde a lehető elkövet, hogy a munkanélküliek nyomorán enyhítsen s így alig néhány hónap alatt közel 100.000 korona munkanélküliségi fizetést ki. Természetesen ezzel a problémát megoldani nem lehet. Itt csak a gazdasági föllendülés tudna a munkanélküliek nyomorán némileg segíteni. A mai politikai és gazdasági szituáció mellett erre, sajnos, semmi kilátás nincs.

Nem sokkal jobb a helyzete a munkában levő kereskedelmi alkalmazottnak sem. A fizetések átlaga 2000—3000 korona között ingadozik. Ebből mindenki megállapíthatja, hogy az alkalmazottak a helyzetükkel nem lehetnek megelégedve. Súlyosbitja a megélhetést az is, hogy nagyjösszegű adókat rónak ki, nem törődve azzal, hogy azt csak úgy tudják az alkalmazottak megfizetni, ha saját és családjuk szájától megvonják a falat kenyeret. Elviselhetetlen teher gyanánt nehezedik még a házbér, a gáz-, villanyfogyasztás és általában minden, úgy hogy még az ugynevezett „jobban szituált” kereskedelmi alkalmazott is mindenéből kivételközve, kiéhezettve bizonytalan, sötét jövő előtt áll.

A szakszervezetet nap-nap után ostromolják a tagjai, hogy az állásnélkülieknek munkahelyet, a munkában levőknek pedig a megélhetéshez szükséges létminimumot szerezze meg. Az utóbbi kérés annyival indokoltabb, mert hiszen amikor a nemzetgyűlésen szó volt arról, hogy a kereskedelmi alkalmazottakat is vegyék föl az ellátandók sorába, mert a szabad kereskedelmi lisztárakat nem bírják megfizetni, a kereskedelmi miniszter azzal érvelt, hogy a többletet át tudják hárítani a munkáltatókra. A kereskedelmi alkalmazottak életérdeke megkivánja, hogy a miniszter ur ezen célravezető tanácsát megfogadják és ebben az értelemben lesznek kénytelenek rövidesen cselekedni.